

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasov, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jofa si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 6.

Dumineca, 21 Ianuarie | 2 Februarie

1879.

Demisiunea lui Mac-Mahon.

Brasov 20 Ianuarie (1 Febr.) v. 1879.

Este unu lucru cu totul neobicitu in Europa, că unu capu alu unui statu puternicu se „demisiuneze“. Noi, cei ce locuim partea globului ce se numesce continentu european, cunosceam pēna aci numai abdiceri dela tronu si si aceste erau fōrte rari. Françia ne ofera acuma a dou'a ora dela 1873 încōce spectacolulu unei demisiuni a capulu statulu. In 23 Maiu 1873 la 8 órosér'a a anuntiatu ministrulu Dufaure adunarei nationale din Versailles, că presiedintele Thiers a primitu demisiunea intregulu ministeriu si că isi depune si demisiunea s'a in manile parlamentulu. In 30 Ianuarie anulu curentu presiedintele camerei franceze a datu cetire unei scrisori a maresialulu presiedinte Mac-Mahon, prin care declara, că isi da demisiunea. Popórele si monarchieie europene, cari abia s'au potutu dedá cu ide'a, că Françia, imperati'a cea mare a Napoleonidiloru, a devenitu carasi Republica, trebuie se se convinga acuma, că ceea ce se petrece in sinulu Corpuriloru legiuitórie dela Versailles nu este nici o simpla comedia, nici o demonstratiune de adi pēna mane, ci unu lucru fōrte seriosu.

Pe neasteptate, cumu s'a urcatu pe scaunulu presiedintialu s'a si datu josu de pe elu maresialulu Mac-Mahon. Era in tómn'a anulu 1872, Françia sangerá inca in totu corpulu ei de ranele ce i le infipse Germani'a si rescól'a comunistiloru din Paris, candu capulu statulu Thiers, caruia cu mare greu 'i concesse adunarea nationala a portá titulu de presiedinte alu republicei, declará la deschiderea noiei sessiuni, că republic'a esista in fapta, că este guvernulu legalu alu tierii, că a voi altuceva ar' insemná o noua formidabila revolutiune, că acést'a republica trebuie se fia conservativa, déca este că se nu se cufunde in valurile unoru noue aventuri, că in fine a sositu momentulu că se i se dé acea putere conservativa, de care are neaperata lipsa. Cuvintele betranulu Thiers au fostu intrerupte nu numai de aplausele republicaniloru din steng'a, dér mai vertosu de strigarile tumultuóse protestatórie ale monarchistiloru din drépt'a. Acést'a a fostu prim'a eruptiune a vulcanulu, care faci se se clatine scaunulu presiedintialu alu lui Thiers. Temendu-se cá atitudinea hostila a monarchistiloru, cari erau in numeru mai egalu cu aderintii politiceie sale, se nu provóce cumva o crisa prea timpuria, Thiers incercá a se apropiá de ei, facēdu-le ici colea cate o concessiune. Prin acést'a isi aprinse inse numai paie in capu, că-ci republicanii incepura a face demonstratiuni amenintatórie in tóta tiér'a. Ajunsu intre doue scaune Thiers nu sciea cu-i se-i faca mai antaiu pe voia.

Asiá s'a intemplatu, că pre candu se debateau propunerile comisiunei de treidieci, alésa pentru elaborarea unei constitutiuni, Thiers a aprobatu o lege, care suprimá independenti'a orasiulu Lyon, supunēdu autoritatile sale comunale prefectulu. Acést'a produse mare iritatiune intre republicanii. Unu deputatu din steng'a combatēdu cu-o expresiune aspra mesur'a amintita, fū intreruptu de catra unulu din drépt'a cu strigare „acést'a este o impertinentia.“ Presiedintele adunarei Grévy 'lu chiamá la ordine, dér' deputatulu 'si sustienū asertiunea intre aplausele dreptei. Atunci Grévy si-a datu demisiunea. Elu fū realesu in 2 Aprile 1873 inse numai cu 13 voturi maiortate, de aceea remase pe lenga decisiunea s'a. Monarchistulu Buffet, care fū alesu in loculu lui, totu cu-o maiortate neinsemnata, nu s'a sfitu inse de a primí insarcinarea adunarei. Acést'a alegere fū prim'a isbanda a monarchistiloru, cari castigau terenu in mesur'a aceea, in care crescea nemultiamirea radicaliloru. Presiedintele 'si schimbá ministrii, dér' tóte aceste nu i-au mai potutu ajutá si in 23 Maiu 1873, doue luni dupa ce adunarea nationala declarase,

că Thiers a binemeritatu de patria, inchiaiandu conventiunea cu Germani'a, dupa care acést'a se obligá a'si retrage pēna la 5 Sept. 1873 tóte ostirile din Françia, aceea-si adunare a primitu unu votu de neincredere in contra lui Thiers si a guvernulu. Acést'a 'lu silí pe Thiers se demisiuneze. Inca in nóptea acelei-dile pe la 11 óre monarchistii au alesu, in contra protestulu republicaniloru, cari parasira adunarea, cu 390 voturi in contra la unulu, care l'a capetatu Grévy, pe maresialulu Mac-Mahon de presiedinte. La miediulu noptii merse o deputatiune la maresialulu spre ai anuntiá alegerea si se intórse cu scirea, că maresialulu e gat'a se asculte de vointi'a natiunei.

Maresialulu-presiedinte a declarat in primulu seu mesagiu, că va ingriji pentru restabilirea „ordinei“, ceea-ce in ochii monarchistiloru era identicu cu restabilirea monarchiei. Mac Mahon cu ministrulu seu Broglie au si pusu tóte in miscare spre a realisá planurile acestor'a. Pentru a se asigurá inainte pe mai multi ani de guvernulu tierii, ei votara la 19 Novembre 1874 septennatulu, adeca o durata de siepte ani neconditiunata a domniei adictulu loru maresialu-presiedinte. Tóte planurile loru inse lovindu-se de stanc'a rivalitatii d'intre partidele monarchiste si de aceea a moderatiunei esemplare cu care se portau partidele republicane, se nimicira. In tómn'a anulu 1877 monarchistii isi incercara inca odata noroculu cu Mac Mahon indemnandu a nuni unu ministeriu reactionariu si a se pune in opoziitiune cu camer'a. Atunci Gambetta strigá in camera: „Vomu vedé cine domnesce in Françia vointi'a poporulu séu unu singuru omu?!“ Acést'a apostrofa energica a spariatu pe Mac Mahon si l'a facutu se dica catra Dufaure: „Jertfescu totu, numai se facemu pace!“ Si pace s'a si facutu, dér' era numai o pace silita, Mac Mahon nu era omulu republicaniloru. Alegerile senatoriale dela 5 Ianuarie anulu curentu esindu in favorulu republicaniloru au delaturatu si ultimulu spriginu ce'lu mai avé Mac Mahon in senatu. Asia escandu-se iutre elu si intre maiortatea parlamentara o divergentia de opiniuni in aplicarea legei militare, Mac Mahon a preferitu a se duce de buna voia acuma, că se se póta dice, că a repasitu din cauza, că a aperatu interesele conservative ale armatei.

Votulu singuraticu pe care l'a capetatu Grévy in nóptea dela 23 Maiu 1873 a fostu de insemnata profetica. Alaltaeri Congressulu (camer'a si senatulu la unu locu) a alesu cu 563 din 670 voturi de presiedinte alu republicei franceze pentru unu timpu de siepte ani, pe acelu Grévy, care intr'aceea devenise éراسi presiedinte alu camerei. Ce mare diferentia intre acést'a alegere si aceea de acuma cinci ani. Pentru prim'a óra republic'a noua a Françiei are unu presiedinte, care a fostu si este cu trupu si cu sufletu republicanu. Este cá si o complectare a victoriei republicanismulu, că camer'a franceza a alesu in loculu lui Grévy cu mare maiortate pe Gambetta de presiedinte alu seu.

Thiers este resbunatu. Dorinti'a lui s'a implinitu. Multiamita tactulu si moderatiunei lui Gambetta republic'a conservativa se póte privi cá definitivu constituita. Luptele pentru republica au incetatu si acuma voru incepe luptele in sinulu republicei. Radicalii se si forméza in colóne de bataie. Reesiv'a Françia invingétóre si din aste lupte? Amicii ei adeverati trebuie se-i dorésca acést'a.

Armat'a franceza si Republic'a.

Unu articulu de fondu a diuariulu „Pester Lloyd“ din 30 Ianuarie c. vorbindu despre intentiunea lui Mac-Mahon de a demisioná, dice intre altele:

„Maresialulu Mac Mahon amenintia, că-si da demisiunea din postulu de presiedinte alu republicei dér' apoi tocmai demisiunea acést'a ar' fi unu semnu reu pentru republica, déca elu si-ar' da-o dintr'unu motivu, care i-ar' castigá simpatiile ar-

matei, éra republicei i-le-ar' instrainá mai multu, cá mai inainte. Lucrulu, despre care se tractéza, este urmatoriulu: Legea militara franceza dice espresu, că unu comandantu de corpu póte se tiena o comanda celu multu trei ani de dile. In casu, candu ar' recere interesele adeverate ale servitiulu, concede legea abateri. Acést'a lege pretindu republicanii se o véda esecutata, mai antaiu, pentru cá se departeze pe reactionarii comandanti din posturile loru, si apoi, pentru cá unii dintre ei in posturile, in cari i-a pusu legea, au devenitu adeverati factori cu putere politica, pe candu nu se scie, in catu au nisuitu si incatu au fostu in stare generalii acesti politici, de a promové caus'a reformei armatei. Partisanii maresialulu Mac Mahon dicu inse, că chiaru in interesele servitiulu este bine, că conducerea suprema a corpuriloru se fia stabila, că-ci un'a din garantiile successulu este, că comandantulu se cunósca bine tóte persónele corpulu. Suntemu de parere, că Mac Mahonistii din partea loru militara au dreptu, dér' totu asia au si republicanii dreptu din puntulu loru de vedere politicu.

De cestiunea acést'a militara, cumu se vede, se tiena Mac Mahon acuma, cá scailulu, că nici lui nui place, că pe la finea anulu acestuia se fia pusu in pensiune, fara nici o ceremonie, ci mai bucurosu va voi se cada jertf'a unei actiuni indreptate in contr'a elementelor conservative in armata. Ar' fi mai puțin tactu politicu din partea republicaniloru, déca ar' face pe Mac Mahonu se repasiésca din asfeliu de cauza. Cestiunea armatei, care mai curendu séu mai tardiu va decide despre esistinti'a republicei, va ajunge prin aceea intr'unu stadiu periculosu. că se presupune chiaru cu sigurantia, că comandantii cei noi nu voru fi mai devoti republicei, decatu cei de inainte. Acést'a antipathia a armatei catra republicanii este fenomenulu celu mai insemnatu alu vietii publice din Françia. Republic'a a castigatu tóte cercurile pentru sine, clas'a cea mai numerósa: tieranii; clas'a cea mai usióra de minte; lucratorii; clas'a cea mai fricósa: cetatiani cei mici; clas'a cea mai nemultiamita: clas'a mediocrazia invetiata, toti fura castigati prin puterea rezultatelor si a lealitatii patriotice, a republicei — dér' armat'a nu! Si totusi republic'a a lucratu pēna acuma intieptiesce si generosu façia de armata. Intieptiesce a lucratu, candu a facutu din armat'a oficiala, o armata a poporulu, care negresitu trebuie se primésca in sine mai multe elemente democratice, generosu, candu a inmultitu, maritu si asigurat salariele ofieriloru, pensiunile si alte avantagie ale subofieriloru. Tóte mesurile, cate s'au propusu de siepte ani in favorulu armatei, le au incuviintiatu republicanii. Tóte, cate le-a facutu republic'a pentru binele armatei pēna acum'a inse n'au ajutat mai nimic'a, si desi armat'a de astadi nu se póte asemená cu cea dela 1871, totusi potemu dice, că ea este cu multu mai simpatica catra ori-care pretendentu, decatu catra republica. O armata a poporulu in intielesu democraticu nu esista nicairi. In Prussia, tocmai in acea tiéra, care a realisatu mai antaiu ide'a armatei generale, e despartita „armat'a poporulu“ printr'unu abisu cumplitu de catra poporu. In Françia n'a remasu nimica din tradițiunea armatelor nemoritórie ale republicei celei mari si armat'a de mai inainte, cá si cea actuala n'a simtitu póte rusinea imperatiei atatu de amaru cá binefaceriile republicei. Armat'a poporulu forméza o idee, care s'a inventatu spre a transportá predilectiunile militare, cari odinóra erau numai proprietatea si caracteristic'a regiloru, asupra poporulu si asupra reprezentantiloru sei. O armata a poporulu (democratica) in actiune si in spiritu nu esista inse astadi nicairi, si póte, că va esistá numai in acea lume mai buna, pe care n'a vediu'to nici nu-o va vedé nici unulu din cei ce traiescu. . . .“

